

Raamatun punaisia lankoja

Luominen

Ville Auvinen, TT

STI 22.1.2014

1. Luominen Vanhassa testamentissa

Luominen on Vanhan testamentin ja koko Raamatun perustavimpia ja keskeisimpiä teemoja. Kun koko Raamattu alkaa luomiskertomuksella, antaa se luomiselle aivan erityisen merkityksen. Siitä kaikki saa alkunsa ja sen varaan kaikki rakentuu. Luominen ja lunastus ovat Raamatun kaksi polttopistettä.

Luomiskertomus – ja kaiken kaikkiaan Raamatun luomisteologia – opettaa Luojan ja luodun välistä eroa ja samalla yhteyttä. Jumala on yhtä aikaa transsendentti ja immanentti. Luoja on Luoja ja luotu on luotu, mutta Luoja tahtoo olla yhteydessä luotunsa kanssa.

Luominen kertoo Jumalan suvereenisuudesta. Erityisesti tämä korostuu Jobin kirjan loppuluuvuissa. Job, joka kuvittelee olevansa jollain tasolla tasavertainen keskustelukumppani Jumalan kanssa, viedään ihmettelemään luomisen ihmeitä, ja hän joutuu huomaamaan ja tunnustamaan oman pienuutensa ja mitättömyytensä Luojan rinnalla. *”Silloin Job sanoi Herralle: - Nyt minä ymmärrän, että kaikki on sinun vallassasi eikä mikään suunnitelmasi ole mahdoton sinun toteuttaa. Sinä kysyit: ”Kuka on tämä, joka näin peittää minun tarkoitukseni mielettömillä puheillaan?” Minä se olen. Olen puhunut mitään ymmärtämättä asioista, joita en käsittä – ne ovat minulle liian ihmeellisiä. Sinä sanoit: ”Kuuntele nyt, kun minä puhun. Nyt minä kysyn sinulta, ja sinä vastaat.” Vain korvakuulolta sinut tunsin. Nyt ovat silmäni nähneet sinut. Sen tähden minä häpeän puheitani ja kadun niitä tomussa ja tuhkassa.” (Job. 42:1–6).*

Psalmeissa Vanhan testamentin teologia muovautuu Jumalan ylistykseksi. Jumalaa ylistetään usein hänen teoistaan, joista kaksi on ylitse muiden: exodus ja luominen. Monissa psalmeissa ylistetään Jumalaa hänen luomisteoistaan ajan alussa (esim. Ps. 8; 33, vrt. Ilm. 4:11), mutta sen lisäksi Jumalaa kiitetään siitä, miten hän Luojana pitää jatkuvasti huolta luomakunnastaan (esim. Ps. 65; 104). Ihmisen erityisasema luomisessa tulee esiin psalmissa 8, kuten toki jo itse luomiskertomuksessa: *”Tehkäämme ihminen, tehkäämme hänet kuvaksemme, kaltaiseksemme”* (1. Moos. 1:6).

Jesajan kirjassa luomista käytetään vahvana argumenttina sen puolesta, että Jumala ei ole voimaton auttamaan kansaansa ja vapauttamaan sitä Babylonian pakkosiirtolaisuudesta. Profeetta korostaa sitä, miten luominen todistaa Heran olevan ainoa Jumala, ja muut jumalat ovat ihmisten käten tekoja, puupölkkyjä. Siksi kukaan ei voi estää Herraa toteuttamasta suunnitelmiaan (Jes. 40:12–31).

Erikoinen – ja myöhemmin varhaisille kristityille erittäin keskeinen – luomiseen liittyvä Vanan testamentin teksti on Sananl. 8, jossa puhutaan Jumalan persoonallisesta Viisaudesta. Tämä Viisaus puhuu tekstissä itsestään ja sanoo mm.: *” Minut Herra loi (hepr. qanani) ennen kaikkea muuta, luomisensa esikoisena, ennen taivasta ja maata. lankaikkisuudesta minä sain alkuni,*

kaiken alussa, ennen kuin maata oli. Kun synnyin, ei syvyyksiä vielä ollut, ei lähteitä tuomaan niiden vettä. Ennen kuin vuoret pantiin sijalleen, ennen kuin oli kukkuloita, minä synnyin, ennen kuin hän teki maat ja mannut, ennen kuin oli hiekan jyvääkään. Olin läsnä, kun hän pani taivaat paikoilleen ja asetti maanpiirin syvyyksien ylle, kun hän korkeuksissa teki taivaan pilvet ja sai syvyyden lähteet kumpuamaan, kun hän pani merelle rajat, loi rannat patoamaan sen vedet, ja kun hän lujitti maan perustukset. Jo silloin minä, esikoinen, olin hänen vierellään, hänen ilonaan päivät pitkät, kaiken aikaa leikkimässä hänen edessään. Maan kiekko oli leikkikalunani, ilonani olivat ihmislapset (Sananl. 8:22–31).

Jesajan kirjan pelastuksen ajan ennustuksissa palataan luomisen tematiikkaan. Pelastuksen aika merkitsee profeetan mukaan sitä, että Jumala luo uudet taivaat ja uuden maan: ” *Katso, minä luon uuden taivaan ja uuden maan. Menneitä ei enää muistella, ne eivät nouse mieleen. Ei, vaan te saatte iloita ja riemuita aina ja ikuisesti siitä, mitä minä luon. Katso, ilon kaupungiksi minä luon Jerusalemin, teen riemuitsevaksi sen kansan (Jes. 65:17–18).*

2. Luominen Uudessa testamentissa

Uudessa testamentissa Vanhan testamentin luomisteologia on itsestään selvänä perustana, mutta se saa myös uusia ulottuvuuksia. Keskeisimpänä on kristologinen näkökulma luomiseen. Varhaiset kristityt ymmärsivät Sananl. 8:ssa puhuvan Viisauden olevan Kristus, jonka välityksellä kaikki luotiin, ja niinpä Johannes (Joh. 1:3), Heparalaiskirjeen kirjoittaja (Hepr. 1:2) ja Paavali 1. Korinttilaiskirjeessä (1. Kor. 8:6) sekä siteeratessaan vanhaa Kristus-hymniä (Kol. 1:15–20) puhuvat siitä, miten Jumalan loi maailman Kristuksen välityksellä (kr. *di autou / en autou*).

Toinen merkittävä uusi näkökulma on se, että Vanhan testamentin lupaama uusi luominen on jo tavallaan alkanut. Nimittäin, sekä Paavali että Jaakob nimittävät uudestisyntyntä ihmistä uudeksi luomukseksi (2. Kor. 5:17; Gal. 6:15; Ef. 4:24; Jaak. 1:18). Muutenkin Uudessa testamentissa perinteinen juutalainen eskatologia, jossa tätä maailmanaikaa seuraa uusi maailmanaika eskatologisessa tulevaisuudessa, on tulkittu uudestaan niin, että jo Jeesuksen pelastusteossa uusi maailmanaika on alkanut, vaikka vanhakin on vielä olemassa. Siksi kristitty on ”kahden maan kansalainen.”

Ilmestyskirjan lopussa kuvataan Jesajan uuden luomisen ennustuksen toteutumista. Jumala tekee kaiken uudeksi (Ilm. 21:5). Merkittävää on huomata, miten uusi Jerusalemi kuvataan alkuperäisen Paratiisin kaltaiseksi. Ympyrä sulkeutuu – Raamattu alkaa luomisesta ja päättyy uuteen luomiseen.